

17. 11. 1978

Zpráva

vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV o činnosti

v r. 1978

I. Zhodnocení vlastní vědeckoorganizační a ideové činnosti vědeckého kolegia v roce 1978

Vědecké kolegium pedagogiky a psychologie ČSAV zajišťovalo v hodnoceném období odbornou a ideovou činnost vědních oborů pedagogiky a psychologie a zároveň sledovalo jejich další perspektivní rozvoj. Řídící činnost probíhala podle plánu práce vědeckého kolegia, který zahrnoval jednak úkoly uložené presidiem ČSAV a jednak úkoly vlastní. Plán práce byl v podstatě splněn.

Vědecko-organizační a ideová činnost vědeckého kolegia při řízení rozvoje pedagogiky a psychologie byla usměrňována usneseními stranických orgánů (zejména závěry XV. sjezdu KSČ), valným shromážděním členů ČSAV, pokyny presidia ČSAV a Plánem akčních opatření ČSAV od r. 1977 do r. 1980. Při rozpracovávání těchto materiálů usilovalo vědecké kolegium o důsledný stranický přístup. Činnost vědeckého kolegia byla orientována nejen na pracoviště ČSAV, ale také na pracoviště vysokých škol a ostatních vědeckovýzkumných pracovišť. K plnění konkrétních úkolů jmenovalo vědecké kolegium trvalé komise nebo dočasné pracovní skupiny. Většina členů vědeckého kolegia realizovala směrnice vědeckého kolegia v radách stěžejních a hlavních úkolů státního plánu základního výzkumu, v Československé pedagogické a psychologické společnosti a v jiných orgánech a institucích.

Vzhledem k tomu, že problematika obou věd je v mnohých směrech velmi blízká, byly některé problémy věd řešeny ve vědeckém kolegiu paralelně, jiné separátně. Z ideově teoretické činnosti vědeckého kolegia v roce 1978 je třeba byzdvihnout řešení především těchto hlavních problémů:

1. Pro jednání presidia ČSAV v květnu 1978 byl připraven materiál "Vytváření cyklu základní výzkum - aplikovaný výzkum - praxe v pedagogických a psychologických vědách". V tomto materiálu je rozpracována koncepce rozvoje obou vědních oborů - pedagogiky i psychologie, která bude v následujícím období dále propracována.

2. Koncepční otázky rozvoje pedagogických a psychologických věd byly řešeny rovněž při projednávání vztahu státního plánu základního výzkumu k "Jednotnému programu společenských věd", podle něhož byly připraveny syntetické studie a expertizní zprávy.

3. Veliká pozornost po celý rok 1978 byla věnována úkolům pedagogických a psychologických věd při realizaci dokumentu ÚV KSČ z června 1976 "O dalším rozvoji výchovně vzdělávací soustavy v ČSSR". Činnost vědeckého kolegia se rozvíjela v souladu s tímto významným dokumentem a s úsilím ministerstva školství ČSR a SSR. Účast pedagogiky a psychologie při realizaci dokumentu bude prospěšná nejenom československé školské soustavě, ale nesporně bude stimulovat další rozvoj samotné pedagogiky a psychologie. Z podnětu vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie byl připraven pro jednání presidia v lednu 1979 materiál "Podíl vědy v ~~ČSSR~~ ČSAV na realizaci Projektu dalšího rozvoje československé výchovně vzdělávací soustavy".

4. Pro rozvoj oborů je důležité řešení metodologických otázek. Proto v r. 1978 bylo navázáno na projednávání otázek pedagogické a psychologické diagnostiky ve smyslu usnesení 80. zasedání presidia ČSAV ze dne 4.6.1975 ke zprávě "Význam a úkoly pedagogické a psychologické diagnostiky v socialistické společnosti". Byly vytvořeny předpoklady pro trvalé a zásadní řešení této problematiky v rámci státního plánu základního výzkumu a prostřednictvím komise vědeckého kolegia pro pedagogickou a psychologickou diagnostiku.

5. Velká péče byla věnována ideologickým otázkám v pedagogice a psychologii. Vědecké kolegium se zabývalo plněním úkolů státního plánu základního výzkumu zaměřených na kritiku buržoazních a revizionistických teorií v pedagogice a psychologii a v souvislosti s tím i problémy mezivědní a mezinárodní spolupráce. Vyzdvihloa zároveň učinilo opatření ke zvýšení ideové úrovně propagandistické a vědeckopopularizační práce v pedagogice a psychologii.

6. Pro řešení ideových a odborných problémů obou vědních oborů byla důležitá mezinárodní spolupráce, jíž se vědecké kolegium zabývalo na únorovém zasedání, důležitá v tomto smyslu byla účast čs. psychologů na 1. pracovní konferenci socialistických zemí v Potsdamu (NDR - Březen), jíž se z hlediska organizačního i obsahového zabývalo vědecké kolegium v lednu 1978.

7. Byly připravovány a hodnoceny výsledky mezinárodních porad, konferencí a kongresů pedagogů a psychologů, zejména z hlediska jejich přínosů pro rozvoj oborů.

8. Pozornost byla věnována otázkám studia pedagogiky a psychologie na vysokých školách, vědecké přípravě v pedagogických a psychologických vědách, výběru školitelů.

9. Průběžně byly řešeny ediční záležitosti a hodnoceny výsledky publikační činnosti v oborech na základě jednání ediční komise vědeckého kolegia. Vědecké kolegium usiluje o publikování prací čs. pedagogů a psychologů i autorů ze socialistických zemí. Vědecké kolegium bylo seznámeno s přípravou učebnice Linhart a kol.: "Základy obecné psychologie", která prošla oponentním řízením; podle názoru oponentů tato učebnice přispěje významně k rozvoji oboru a k rozšíření poznatků marxistické psychologie ve společenské praxi. Dále vědecké kolegium pravidelně hodnotí úroveň vydaných publikací a časopisů.

10. Výchova kádrů byla projednávána ve vědeckém kolegiu opakovaně již v předchozím období. V hodnoceném období byl analyzován stav vědecké výchovy v oborech na školících pracovištích ČSAV a v dalších rezortech, projednán problém atestačního řízení a ve výzkumných ústavech pedagogických a systém postgraduálního studia v pedagogice a psychologii. Oblast vědecké výchovy byla řešena projednáváním koncepčního materiálu "Příprava vědeckých pracovníků" a zajišťováním semináře UNESCO "O přípravě vědeckých pracovníků k tvůrčí činnosti" (spoluúčast psychologů). Byla podána informace o semináři školitelů v pedagogice.

11. Práce vědeckých společností byla komplexně hodnocena na únorovém zasedání vědeckého kolegia. Vědecké kolegium kladně ocenilo práci obou společností (Československé pedagogické společnosti, Československé psychologické společnosti).

V roce 1978 se konalo 9 zasedání vědeckého kolegia s průměrnou účastí 54 %. Účast členů vědeckého kolegia na zasedáních byla kolísavá, nepříznivě ovlivněna vysokou společenskou angažovaností všech členů.

II. Stručný přehled vývoje příslušného vědního oboru v roce 1978 v ČSSR a stručný nástin dalšího perspektivního rozvoje.

Na základě projednávaných problémů výzkumných výsledků a vypracovaných publikací je možno charakterizovat vývoj čsl. pedagogiky a psychologie jako další pokrok v rozvoji marxistické pedagogiky a psychologie. Byly vytvářeny podmínky a dále rozvíjeny takové speciální disciplíny pedagogiky, jako sociální pedagogika (Ústav experimentální pedagogiky SAV) a obecná pedagogika (Pedagogický ústav J.A.K. ČSAV), které mají značný význam jak pro rozvoj komunistické výchovy, tak pro rozvoj marxistické pedagogiky. Rovněž v psychologických vědách došlo k formování a rozvoji psychologických disciplin např. psychofyziologie). Dále byly vytvořeny lepší podmínky pro tvůrčí práci v rámci kooperace RVHP. Další rozvoj čsl. pedagogiky a psychologie může být úspěšně řešen na základě ještě širší mezinárodní spolupráce a to jak ve smyslu koncepce a integrace výzkumu, tak i při přípravě vědeckých kádrů, při výměně informací a pod. Proto bude i nadále nutné prohlubovat vzájemnou spolupráci pracovišť zemí RVHP:

Zásadní obsahové zaměření čsl. pedagogiky a psychologie je formulováno v materiálu "Realizační opatření vyplývající ze závěrů XV. sjezdu KSČ" a v návrzích a doporučeních zasedání rozšířeného vědeckého kolegia z října 1976.

III. Zásadní odborné problémy dalšího rozvoje příslušného vědního oboru.

Základní odborné problémy jsou nejpřesněji vyjádřeny v úkolech státního plánu základního výzkumu a rezortních plánech výzkumu, jejichž plnění bude probíhat v duchu dokumentu "Jednotný program společenských věd".

V následujícím období je nutno rozvíjet především tuto problematiku:

- Kritika buržoasních a revizionistických směrů v pedagogice a psychologii
- Psychologické zákonitosti vývoje člověka, jeho aktivní úlohy a jeho tvořivé činnosti v socialistické společnosti
- Formování vědomí člověka a motivace činnosti v kolektivech v podmínkách vědeckotechnické revoluce

- Poznávací procesy a jejich vliv na utváření socialistické osobnosti
- Vývojové a sociální aspekty komunistické výchovy v podmínkách socialistické společnosti
- Soustava celoživotní komunistické výchovy a vzdělávání v ČSSR
- Rozvíjení cyklu: základní výzkum - aplikovaný výzkum - praxe v pedagogických a psychologických vědách
- Ideologická, propagandistická a popularizační práce v pedagogice a psychologii.
- Struktura pedagogických a psychologických věd a její další rozvoj

Závěrem lze konstatovat, že členové vědeckého kolegia vyvíjeli maximální úsilí při plnění závěrů XV. sjezdu KSČ v oblasti pedagogických a psychologických věd.

Praha, 31. ledna 1979

člen korespondent J. Linhart,
předseda vědeckého kolegia
pedagogiky a psychologie ČSAV